

Raad van State – Afdeling Advisering
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Maurik, 17 december 2025

Betreft: Verzoek tot onafhankelijke toetsing en evaluatie van de uitvoerbaarheid en effectiviteit van de Wet DBA

Geachte leden van de Raad van State,

Namens Comité ZZP brengen wij met deze brief onze ernstige zorgen onder uw aandacht over de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en juridische houdbaarheid van de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA). Wij verzoeken u beiden — ieder binnen uw constitutionele taak — om een onafhankelijke beoordeling en evaluatie van deze wet, omdat wij constateren dat fundamentele problemen structureel onvoldoende zijn onderzocht.

Sinds de invoering van de Wet DBA bestaat er aanzienlijke onduidelijkheid over de criteria waarmee zelfstandigheid en dienstverband worden onderscheiden. De toegepaste begrippen, zoals gezagsverhouding, inbedding in de organisatie, vervangingsvrijheid en persoonlijke arbeid, zijn sterk contextafhankelijk. Hierdoor ontstaat een situatie waarin vergelijkbare werkrelaties tot uiteenlopende juridische uitkomsten kunnen leiden. Deze onduidelijkheid raakt de kern van het rechtszekerheidsbeginsel. Zowel zelfstandigen als opdrachtgevers kunnen vooraf niet met voldoende zekerheid bepalen welke kwalificatie op hen van toepassing is. De praktijk wordt gekenmerkt door interpretatieverschillen, incidentele handhaving en een afhankelijkheid van rechterlijke uitspraken om duidelijkheid te verkrijgen. Dat is geen werkbaar systeem voor een grote beroepsgroep en een omvangrijk deel van de arbeidsmarkt.

Hoewel rechterlijke uitspraken richting geven, blijkt dat deze casuïstisch van aard zijn. De beoordeling van schijnzelfstandigheid verschilt per sector, per feitelijke invulling en zelfs per nuance in een opdrachtrelatie. Daardoor ontstaat de paradox dat zzp'ers en opdrachtgevers pas achteraf, soms na jarenlange procedures, zekerheid verkrijgen. Een wettelijke regeling die pas effectief werkt na een gerechtelijke toets, voldoet niet aan de eisen van goede wetgeving.

De handhavende instanties beoordelen werkrelaties op basis van een integrale of holistische weging. Door het ontbreken van objectieve, concreet toepasbare normen is een consistente handhaving echter feitelijk onmogelijk. Dit leidt tot verschillen in beoordeling tussen inspecteurs

en regio's, terughoudendheid van opdrachtgevers uit angst voor naheffingen, onzekerheid en economische schade bij zzp'ers, en beperkte voorspelbaarheid van beleidseffecten. Nu het handhavingsmoratorium is beëindigd, zijn deze knelpunten urgenter dan ooit. De uitvoerbaarheid van de wet was vóór actieve handhaving al problematisch; na het opheffen van het moratorium is dit een direct risico voor rechtszekerheid en economische stabiliteit.

Daarnaast ontbreekt tot op heden een integrale evaluatie van de vraag of de Wet DBA daadwerkelijk heeft bijgedragen aan het beoogde doel: het tegengaan van schijnzelfstandigheid zonder disproportionele schade voor echte zelfstandigen. Belangrijke vragen zijn onbeantwoord, zoals in hoeverre de wet effectief is in het opsporen van onterechte zzp-constructies, hoe groot de nevenschade is voor zelfstandigen die wél bewust en rechtmatig ondernemen, welke nalevingskosten en administratieve lasten de wet veroorzaakt en welke economische effecten optreden doordat opdrachtgevers zelfstandigen mijden. Deze kennislacunes onderstrepen de noodzaak van onafhankelijk onderzoek.

Wij verzoeken de Raad van State om een expliciete beoordeling van de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en rechtszekerheid van de Wet DBA in haar huidige vorm, en om te toetsen of de wet voldoet aan de beginselen van behoorlijke regelgeving, waaronder duidelijkheid, voorzienbaarheid, proportionaliteit en uitvoerbaarheid. Mocht uw analyse leiden tot de conclusie dat er structurele tekortkomingen bestaan, dan vragen wij u aanbevelingen te formuleren voor verbetering, herziening of vervanging van de wet.

Wij verzoeken de Algemene Rekenkamer om een onafhankelijke effect- en kosten-batenanalyse uit te voeren van de Wet DBA, gericht op de daadwerkelijke vermindering van schijnzelfstandigheid, de kosten voor overheid, opdrachtgevers en zelfstandigen, de maatschappelijke neveneffecten en de impact op ondernemerschap en arbeidsmarktwerking. Mocht blijken dat de huidige regeling haar doelen niet bereikt of disproportionele schade veroorzaakt, dan vragen wij u beleidsalternatieven of verbeteropties aan te reiken.

De beëindiging van het handhavingsmoratorium heeft de Wet DBA directe werking gegeven die grote gevolgen heeft voor een zeer omvangrijke groep werkenden en bedrijven. Een wet met zulke verstrekkende impact moet juridisch en praktisch robuust zijn. In onze optiek is dat op dit moment niet het geval. Wij verzoeken u daarom dringend om deze evaluaties uit te voeren, zodat het beleid rondom zelfstandigheid kan worden gebaseerd op feiten, effectiviteit en juridische kwaliteit.

Met hoogachting,

Bestuur Comité ZZP

René Dongelmans (voorzitter), Danielle van Wieringen (secretaris), Peer Goudsmit (penningmeester)

info@comitezp.nl

06 46736126

Algemene Rekenkamer
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Raad van State – Afdeling Advisering
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Betreft: Verzoek tot onafhankelijke toetsing en evaluatie van de uitvoerbaarheid en effectiviteit van de Wet DBA

Maurik, 17 december 2025

Geachte leden van de Algemene Rekenkamer,

Namens Comité ZZP brengen wij met deze brief onze ernstige zorgen onder uw aandacht over de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en juridische houdbaarheid van de Wet Deregulering Beoordeling Arbeidsrelaties (Wet DBA). Wij verzoeken u beiden — ieder binnen uw constitutionele taak — om een onafhankelijke beoordeling en evaluatie van deze wet, omdat wij constateren dat fundamentele problemen structureel onvoldoende zijn onderzocht.

Sinds de invoering van de Wet DBA bestaat er aanzienlijke onduidelijkheid over de criteria waarmee zelfstandigheid en dienstverband worden onderscheiden. De toegepaste begrippen, zoals gezagsverhouding, inbedding in de organisatie, vervangingsvrijheid en persoonlijke arbeid, zijn sterk contextafhankelijk. Hierdoor ontstaat een situatie waarin vergelijkbare werkrelaties tot uiteenlopende juridische uitkomsten kunnen leiden. Deze onduidelijkheid raakt de kern van het rechtszekerheidsbeginsel. Zowel zelfstandigen als opdrachtgevers kunnen vooraf niet met voldoende zekerheid bepalen welke kwalificatie op hen van toepassing is. De praktijk wordt gekenmerkt door interpretatieverschillen, incidentele handhaving en een afhankelijkheid van rechterlijke uitspraken om duidelijkheid te verkrijgen. Dat is geen werkbaar systeem voor een grote beroepsgroep en een omvangrijk deel van de arbeidsmarkt.

Hoewel rechterlijke uitspraken richting geven, blijkt dat deze casuïstisch van aard zijn. De beoordeling van schijnzelfstandigheid verschilt per sector, per feitelijke invulling en zelfs per nuance in een opdrachtrelatie. Daardoor ontstaat de paradox dat zzp'ers en opdrachtgevers pas achteraf, soms na jarenlange procedures, zekerheid verkrijgen. Een wettelijke regeling die pas effectief werkt na een gerechtelijke toets, voldoet niet aan de eisen van goede wetgeving.

De handhavende instanties beoordelen werkrelaties op basis van een integrale of holistische weging. Door het ontbreken van objectieve, concreet toepasbare normen is een consistente handhaving echter feitelijk onmogelijk. Dit leidt tot verschillen in beoordeling tussen inspecteurs en regio's, terughoudendheid van opdrachtgevers uit angst voor naheffingen, onzekerheid en economische schade bij zzp'ers, en beperkte voorspelbaarheid van beleidseffecten. Nu het

handhavingsmoratorium is beëindigd, zijn deze knelpunten urgenter dan ooit. De uitvoerbaarheid van de wet was vóór actieve handhaving al problematisch; na het opheffen van het moratorium is dit een direct risico voor rechtszekerheid en economische stabiliteit.

Daarnaast ontbreekt tot op heden een integrale evaluatie van de vraag of de Wet DBA daadwerkelijk heeft bijgedragen aan het beoogde doel: het tegengaan van schijnzelfstandigheid zonder disproportionele schade voor echte zelfstandigen. Belangrijke vragen zijn onbeantwoord, zoals in hoeverre de wet effectief is in het opsporen van onterechte zzp-constructies, hoe groot de nevenschade is voor zelfstandigen die wél bewust en rechtmatig ondernemen, welke nalevingskosten en administratieve lasten de wet veroorzaakt en welke economische effecten optreden doordat opdrachtgevers zelfstandigen mijden. Deze kennislacunes onderstrepen de noodzaak van onafhankelijk onderzoek.

Wij verzoeken de Raad van State om een expliciete beoordeling van de uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en rechtszekerheid van de Wet DBA in haar huidige vorm, en om te toetsen of de wet voldoet aan de beginselen van behoorlijke regelgeving, waaronder duidelijkheid, voorzienbaarheid, proportionaliteit en uitvoerbaarheid. Mocht uw analyse leiden tot de conclusie dat er structurele tekortkomingen bestaan, dan vragen wij u aanbevelingen te formuleren voor verbetering, herziening of vervanging van de wet.

Wij verzoeken de Algemene Rekenkamer om een onafhankelijke effect- en kosten-batenanalyse uit te voeren van de Wet DBA, gericht op de daadwerkelijke vermindering van schijnzelfstandigheid, de kosten voor overheid, opdrachtgevers en zelfstandigen, de maatschappelijke neveneffecten en de impact op ondernemerschap en arbeidsmarktwerking. Mocht blijken dat de huidige regeling haar doelen niet bereikt of disproportionele schade veroorzaakt, dan vragen wij u beleidsalternatieven of verbeteropties aan te reiken.

De beëindiging van het handhavingsmoratorium heeft de Wet DBA directe werking gegeven die grote gevolgen heeft voor een zeer omvangrijke groep werkenden en bedrijven. Een wet met zulke verstreckende impact moet juridisch en praktisch robuust zijn. In onze optiek is dat op dit moment niet het geval. Wij verzoeken u daarom dringend om deze evaluaties uit te voeren, zodat het beleid rondom zelfstandigheid kan worden gebaseerd op feiten, effectiviteit en juridische kwaliteit.

Met hoogachting,

Bestuur Comité ZZP

René Dongelmans (voorzitter), Danielle van Wieringen (secretaris), Peer Goudsmit (penningmeester)

info@comitezp.nl

06 46736126

|